

החליל פרק חמישי סוכה

1. וקפדה הארץ משפחות משפחות בית דוד לבד משפחות לבד משפחות בית נהן לבד ויששים לבד זכריה יב יב
2. וזשפתי על בית דוד ועל יושב ירושלים רחן וזתנונים ויהיטו אלי את אשר דקרו וקפדו קלי במספר על הקוד והמר עליו בהמר על הבור: זכריה יב יב
3. בה אמר יי צבאות בי ופלא בעיני שארית העם וזוהו בימים ההם גם בעיני יפלא נאם יי זכריה ח ו
4. היו משיכי העון בחבלי השוא ובעבות העגלה חטאיה: ישעיהו יח
5. אספדה אל חק יי אמר אלי בני אתה אני היום ולדתיך: חללים ב
6. שאל מפני ואתנה גוים נחלתך ואחזקך אפסי ארץ: חללים ב ח
7. חיים שאל מפך נחתה לו ארץ ימים ועלם ועז: חללים בא ח
8. וזרו יי את ריח הדיחח באמר יי אל לבו לא אסף לקלל עוד את הארץה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעריו ולא אסף עוד להבות את כל בשר באשר עשיתי: בראשית ח כא
9. ומלחם את ערלת לבכם וערפכם לא תקבעו עתה: דברים יט טו
10. לב טהור ברא לי אלהים ורחן נכון חדש בקרבך: חללים בא יב
11. אם רעב שונאך האכלהו לחם ואם צמא השקהו מים: משלי כה כא
12. ואמר סלו סלו פנו דרך הרימו מכשול מדרך נפמי: ישעיהו נו יד
13. ונתתי לכם לב חדש ורחן חדש אתן בקרבכם והסרתיו את לב האדם מבשרכם ונתתי לכם לב בשר: יחזקאל לו כו
14. ואת הצפוני ארחיק מפעליכם והרחתי אל ארץ ציה ושקמה את פניו אל הים הקדמוני וספו אל הים האחרון ועלה באשו ותעל צחותו כי הגדיל לעשות: יואל ב ב
15. וראי יי כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום: בראשית ו ה

וספרה הארץ. צנזואת זכריה ומתנבא לעתיד שיספרו על משיח בן יוסף שנהרג במלחמת גוג ומגוג וחמיב משפחת בית דוד לצד ונשיהם לצד שאפי' בשעת האער צריך להצדיל אנשים מנשים: **שעסוקין בהספר.** צנזואת עשה והמנטער אינו מיקל ראשו מהר ועוד שאין יצר הרע שולט כדקאמר קרא והסירומי את לב האבן ולקמן אמר שהקצ"ה שוחטו כו' אמרה תורה כו': **לאן שעסוקין בשמחה.** וקרוצה לקלות ראש ועוד שיצ"ה"ר שולט עכשיו לא כל שכן: **והניטו אלי את אשר דקרו.** יסתכלו בצרוג שלפניהם: **וספרו עליו כמספר על היחיה.** כלמס המספיד על בן יחיד שהיה לו ומת: **לדיקים נזקים.** שמזכרים בצערם שהיה להם לצנזם הרשע הזה צמיהם: **כי יפלא צעני וגו'.** קספיה דקרא גס צעני יפלא: **של נזיקא.** מכניס שקורין ארייניא: **ולנכסף.** משאדם נמשך אחריו מעט מתגבר והולך צו: **מושי העון כחציה השוא.** בתחלה היו מציאין אותה עליהם ע"י חבלים שאינן של כלום: **ועצום העגלה.** חבל עצה שקושרין צו את הפרה למחרשה: **אספדה אל חוק.** אספד דבר זה להיות לחק ולזכרון: **היום ילדימך.** היום אגלה לצריות שני אתה: **אם רעב שונאך.** יצרך הרע רעב ומאז לעצירה: **האכילהו לחם.** הטריחהו במלחמתה של תורה דכתיב לכו למנו צלמתי (משלי ט): **השקה מים.** תורה דכתיב דהו לב למה לכו למים (ישעיה נה): **ישלימו לך.** שיהא שלם יצרך עמך ואוהבך ואל ישיאך לחטוא וליאזד מן העולם: **האפוני.** כדמפרש לפון צנזו של אלמס: **פניו אל היס הקדמוני.** המקדש הראשון שהוא כים שהיו הכל נקצצים עס כים שלל הנחלים הולכים אליו: **ועלה באשו וזמנאו.** ומפני שהעלה באשה וסרחון שהניח האומות ומגמרה צישראל: **נקדים וניזיל באורחא.** נשים בהשכמה קודם היום. השכמה קרי קדמותא צש"ס: **כי הו פרשי מהדדי.** שהיו משתי עירות והגיעו לפרשת דרכים פירש זה לכאן וזו לכאן: **אורחא רחיקא.** דקר רחוקה היא צין שמי מקומותינו ולי אפשינו עוד לילך יחד: **וזווסין בסימא.** אילו היינו יכולים לילך צדך אחד היה נעים זוות שלנו: **אי מאן דסני לי.** אם היה שונאי מתייחד עס האשה לא הוה מצי אוקומיה אנפשיה מלחטוא ועל עמנו היה אומר: **סלא נפשיה.** שטען על צריח דלמס כלמס שמתצד ומנטער: רע

וביוון שהגיע לענות אמן מניח בסודר וכל העם עונין אמן. עברוקי קשיא ליה לרבינו נסים הא דלאמר צריש גמרא דשגשה שאלנו (בבבב דף מו). שמעו הצרכה אלא בהנפת עונין אמן יתומה ומפרש צנזם רבני דצני מערבא שעל מי שהוא חיבי צרכה קאמר וצענייתו אמן רוצה לצאת ידי חובתו צריך שישמע ואמר כך יענה אמן ולא יענה אמן יתומה והא דעונין אמן בהנפת סודרין היינו קצריאת ספר תורה ולא בתפלה ולא דצנז ששליח (א) מוסיף רביס ידי חובתו וכן מפרש בגמרא דפירקין צירושלמי צימה של עך צאלמע וחון הכנסת עליה עמד אחד מהן לקרות היה ממנונה מניף בסודרין וסס עונין אמן על כל צרכה וצרכה וצנזכות ירושלמי צסוף אלו דצריס קאמר אלו היא אמן יתומה הווא אמר רב הן הן דקייבי לומר צרכה ולא ידע מה הוא עונה ורב כהן דקד גאון אמר חיבי צבור לשמוק ולשמוע כל צרכה וצרכה מפי הסון ואמ"כ יענה אמן לחסר שמתלה הצרכה מפי המצדק"י ועוד יש לומר יודעים היו לכוון סדר הצרכות שזו אחר זו צמנין שמונין כסדק"י: **אם ברור הוא מתפוצץ.** שאלמר וכפטיס יפוצץ סלע ותימה הא משמע שהפטיס הוא צרול מפוצץ סלע וכמו כן קשה פרק אחד דיני ממונות (פסהד"ן דף לז. וסס): דקאלמרינן מה צרול מתחלק לכמה יניזות אף מקרא אחד יוצא לכמה טעמים וכן קשיא צמסכת צנזת פרק אמר רבי עקיבא (דף פס: וסס) מה פטיס זה מתחלק לכמה יניזות אף כל דיבור ודיבור צנזת מפי הקצ"ה מתחלק לשצעים לשון וצשהיא דסנהדרין היה מגיה רבינו שמואל מחלק ולא גרסינן מתחלק ולא יתכן להגיה כן כלל דמה לו להזכיר הפטיס ה"ל למימר מה סלע מתחלק ועוד צנה דשמעתינן משמע שהצרול מתפוצץ ואית דגריס הכא אס צרול הוא מפעפע שנאמר הלא כה דצני כאש ואש מפעפע את הצרול ולא סלע הוא מתפוצץ שנאמר וכפטיס יפוצץ סלע ורבינו סס מקיים גיכסת הספריס ומפרש וכפטיס יפוצץ סלע שהסלע מפוצץ את הצרול כדלמרינן צמדש (אגדה) מעשה צאחד שקנה ספירין וצא לצדקו נתנו על הסדן והכס צקוריס צנזק הסדן ומחלק

(א) [פסהד"ן טז: ג] (ב) ג"י הערוך כותב פי הכלי שמשלך האורג צנזס הסמכת עליו הערב כיון נקרא כותבא. (ג) קדושין (ד) [נקדושין אמת מתחדש וכן אמת צע"י דהכא]. (ה) שייך לעמוד הקודם. (ו) [עין אמן]. (ז) [ע"כ בערוך]. (ח) [וע"כ מוספת צנזת מ. ד"ה ארן]. (ט) שייך לעמוד השני. (י) [איהי פסוק וכו' וכו'].

הגרות הב"ח
(א) תוס' ד"ה ויון וכו' ולא דצנז ששליח צבור מוסיף:

גליון הש"ס
נברא יצח"ח בתחילה דרשה. ע"י מדרש רבה כנאשית פ"ב: שם שנאמר והסרתיו וכן כנמון (ע"כ) וילך והסרתיו וכו' וכן צנזת דף קכ"ג כחולו מימי קר קלה וכו' ידעתי זה אמאי לא מימי ממוקס יחזקאל יא יט והסירומי לצ חלפן מנכסר ומתמי להס לז צנז:

רבינו חננאל
וספרה הארץ משפחות וכו'. אמר ר' יציר הרע בתחילה דומה לחוט של (א) כוביא, פירוש הכלי משמלך האורג בנכס המסכת ועליו הערב כיון נקרא כוביא. וכסוף דומה לחוט העגלה. שנאמר היו מושכי העון בחבלי השוא וגו'. ז' שמות נקרא יצר הרע. הקב"ה קראו רע שנא' כי יצר לב האדם רע מנעריו. משה קראו ערל, שנאמר ומלחם את (בשר ערלתכם) נערלת לבכם]. דוד קראו טמא, שנאמר לב טהור ברא לי אלהים, מכלל דאיכא טמא. שלמה קראו שונא, שנאמר ואם רעב שונאך וגו'. ישעיה קראו מכשול, שנאמר ארחיק ארחיק מפעליכם וגו'. (ג) וגם זה יצר הרע הצפון בלבבו של אדם ארחיק מפעליכם, שהוא החריב המקדש ראשון והשני, ומניח האומות ומתגבר בירשאל, ובתלמידי חכמים יותר מכולם. וכן הגדול מחביריו יצרו גדול הימנו.

לעוי רש"י
ארייני"א. עכביש.

מוסף רש"י
שנאמר היו מושכי העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה. גורלם יצר הרע עליהם משט מעט, בתחילה צנזלי הסוא כמות של קורי עכביש, ומשעמרה צנזת מתגבר והולך עד ששעשה טענות העגלה, שקסרין צו את הקרון למשוך (ישעיה ח יח).

ישלם לך אל תקרי ישלם לך אלא ישלימו לך ישעיה קראו מכשול שנאמר ¹²סולו סולו פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמי יחזקאל קראו אבן ¹³שנאמר והסרתיו את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר יואל קראו צפוני שנאמר ¹⁴ואת הצפוני ארחיק מפעליכם ת"ר ואת הצפוני ארחיק מפעליכם זה יצה"ר שצפון ועומד בלבבו של אדם והרחתי אל ארץ ציה ושממה למקום שאין בני אדם מצויין להתגרות בהן את פניו אל הים הקדמוני שנתן עיניו במקדש ראשון והחריבו והרג תלמידי חכמים שבו וסופו אל הים האחרון שנתן עיניו במקדש שני והחריבו והרג תלמידי חכמים שבו ועלה באשו ותעל צחתו שמניח אומות העולם ומתגרה בשונאיהם של ישראל כי הגדיל לעשות אמר אביי ובתלמידי חכמים יותר מכולם כי הא דאביי שמעיה לההוא גברא דקאמר לההיא אתתא נקדים וניזיל באורחא אמר איזיל אפרשינהו מאיסורא אזל בתרייהו תלתא פרסי באגמא כי הוו פרשי מהדדי שמעינהו דקא אמרי אורחין רחיקא וצוותין בסימא אמר אביי אי מאן דסני לי הוה לא הוה מצי לאוקומיה נפשיה אזל תלא נפשיה בעיבורא דדשא ומצמער אתא ההוא סבא תנא ליה כל הגדול מחביריו יצרו גדול הימנו ¹⁵אמר רבי יצחק יצרו של אדם ¹⁶מתגבר עליו בכל יום שנאמר ¹⁵רק רע

(א) נראה לז"ל כותב וכו' בעיון ערך כותב ידוע דע"כ הו"ו ד' הערוך מתייחד ע"כ גיכסת רבו הרי"ט ז"ל. (ב) אילו ז"ל וגם כנרייחא מנא ואת הצפוני וכו' יצ"ח.